

I N F O R M A C I J O S

Nr. 9 (16)

1952 m. rugsėjo 1 d.

T U R I N Y S

1. Krašto Valdybos veiklos apžvalga
2. Lietuvių organizacinė veikla
3. Lietuva ir lietuviai spaudoje
4. Sugrižusieji pasakoja: "Partizanų priglauostas"
5. Įvairios žinios

K R A Š T O V A L D Y B O S V E I K L O S A P Ž V A L G A

Duodame Vokietijos Krašto Valdybos vardu jos pirmininko, p. Pr. Zuhdės, Krašto Tarybai paruoštos Valdybos veiklos apžvalgos santrauką.

Organizaciniai reikalai.

1950/51 Valdybos kadencijos metais didžiausios pastangos buvo nukreiptos įstaiyti ir tvirtus organizacinius rėmus mūsų bendruomenę, kuri smarkios emigracijos, perkilnojimų, nuolatinės vadovybės sudėties keitimosi pasėkoje 1950 m. viduryje buvo labai pakrikusi. Nors didžiausi darbai jau atlikti ir pagrindai galime save laikyti geriausiai susiorganizavusia tautine mažuma Vokietijoje, tuo sudarydami bazę visiems mūsų darbams, mūsų bėgantieji organizaciniai reikalai ir dabar atėmė nemažai laiko ir darbo.

Fati bendruomenė nebėra tokia skaitlinga, nors ligonių ir paliugėlių skaičium ji turbūt viršyja visas mūsų bendruomenes kituose kraštuose. Vokietijoje yra 7.797 bendruomenės narių, jų tarpe 2.483 vaikai iki 18 metų, 3.078 vyrai ir 2.483 moterys. Zonomis: britų - 4.342, amerikiečių - 3.210 ir prancūzų - 245. Iš jų stovyklose apie 4.100, o pavieniai, kurių daugiausia Mažosios Lietuvos lietuvių, apie 3.600. Neskaitant pavieniai gyvenančių, bendruomenė yra susibūrusi 122 apylinkėse ir seniūnijose. Toks didelis vienetų skaičius apsunkina darbą, nes ir mažos seniūnijos turi daug ir įvairių rūpesčių.

Rūpesčius padidina nenormalus gyvenimas, nes dauguma tremtinių be darbo, be aiškių ateities planų, stūga netekusi savo globėjų ir išlaikytojų. Sunku padėti ir patarti žmonėms, kurie patys jokios

iniciatyvos nerodo. Be nuolatinių ryšių su atskirais vienetais raštu, buvo stengtasi juos lankant sustiprinti ryšius ir vietoje aptarti rūpimus klausimus. Per veiklos metus jie aplankyti daugiau kaip 100 kartų.

Dar praėjusios kadencijos metu pradėtas tvarkyti lietuvių tautiečiai padėčiai svarbus klausimas - Lietuvos pilietybės pripažinimas Vokietijoje. Išsamiais memorandumais atitinkamoms ministerijoms ir eilėje pasitarimų su jų pareigūnais buvo išdėstyta teisinė Lietuvos padėtis ir prašyta, kad vokiečių vyriausybė laikytųsi daugumos vakarų valstybių pažiūros nepripažinti Lietuvos okupacijos ir to nepripažinimo išdavoje laikyti lietuvius tremtiniais Lietuvos piliečiais ir pripažinti mūsų konsulatų išduodamus pasus. Tie mūsų pageidavimai buvo visai išpildyti ir administraciniais patvarkymais sureguliuoti.

Tremtinių ikurdinimas

Pagrindinės gairės nustatytos jau prieš dvejus metus: koncentruoti lietuvius savose sodybose apie Reino vidupį. To tikslo buvo siekiama ir pastaraisiais metais. Tik jis yra sunkiau pasiekiamas, negu praktiškojo darbo sąlygų nežinančių paviršutiniškų pažiūrų žmonėms atrodytų. Klausimas skelbtinas iš du pagrindinius aspektus: 1) rasti būdus perkelti lietuvius iš įvairių Vokietijos kraštų normon vietovėn ir 2) rasti išteklių ir sąlygas pasistatyti ten savas sodybas. Čia susidaro užburtas ratas, nes negalima perkelti didesnio lietuvių skaičiaus, kol nėra patalpų, o su mums prieinamais ištekliais jų statyti negalima, kol nėra vietoje žmonių, kurie prie tos statybos prisidėtų.

Mūsų bendradarbių, pirmoje eilėje p.p. Makarsko ir Glemžos, beveik visų kraštų ir Bonnos ministerijose lankymosi išdavoje ši pavasari pavyko pasiekti pirmųjų konkretesnių rezultatų. Bonna principe sutiko paremti sodybų statybą 50-čiai lietuvių šeimų ir paprašė sąrašų ir pageidavimų dėl statybos vietos ir finansavimo būdų. Kadangi svarbiausia buvo perkelti lietuvius iš tolimiausio Schleswig-Holsteino, tai Valdyba įgaliavo inž. Funką aplankyti didesniąsias Holsteino stovyklas, atrinkti kandidatus ir su jais aptarti statybos reikalus. Surinkti duviniai pateikti Bonnai ir Hesseno vyriausybei, kuri palankiai pasisakė dėl tremtinių išleidimo. Guntas ir augštojo Komisarų pažadais mūsų statybos projektus remti.

Neužmiršti ir amžinajam poilsiiui Vokietijoje likę mūsų tautiečiai. Per kapinių administracijas ir vietos apylinkių valdybas rūpintasi, kad kapai būtų prižiūrimi, kad sunkiame tremties kelyje, ne vienas toli nuo savo artimųjų, amžiną prieglobstį radę mūsų tautiečiai pajustų nors tiek lietuviškos šilimos šalčioje svetimoje žemėje.

Švietimas, kultūrinė veikla.

Lietuvybės išlaikymas yra mūsų darbo būras, kuriame niekad nebus per daug darbininkų ir aukų, o kovoje prieš nutautėjimą vienas svarbiausių ginklų yra tautinis švietimas. IRO veiklai pasibaigus, tautinių mokyklų išlaikymas Vokietijoje suvargusių tremtinių jėgomis atrodė neįmanomas. Ir tarptautinių organizacijų parama buvo netikra, nes jos deklaravo priešingą tam tikslui šūki: galimai greitesnę tremtinių asmiliaciją.

Savai gimnazijai steigti svarbiausias argumentas, kitų nemint, buvo tas, kad gimnazijos amžiaus vaikus galime suvežti ir palpinti bendrabutyje. Pradžios mokyklų vaikai tam būtų per jauni. Žinant, kad gimnazijos išlaikymas atsieitų maždaug 7000 DM mėnesiui, šio projekto pradžioje niekas nelaikė realiu. Tas abuoju- mas, nepasitikėjimas mūsų jėgomis, buvo nemažesnė kliūtis, kurią Krašto Valdybai teko nugalėti, kaip finansinę. Nesulaukdama mūsų didžiųjų organizacijų paramos, Krašto Valdyba turėjo kreiptis į mūsų tautiečius pasaulyje betarpiu. Lėšos pradėjo plaukti, nors ir gana nepastoviai. Praėjusiųjų metų gale buvo kreiptasi į pasaulio lietuvius, kad susidarytų grupės, gal po 20 žmonių, mokančių po vieną dolerį į mėnesį. Dabar jau turime pasaulyje apie 1.800 lietuvių, kurie reguliariais įnašais gimnaziją remia. Po dviejų su viršum metų pastangų pirmą kartą galime pasakyti, kad Vasario 16 gimnazijos ateitis užtikrinta. Mes visi esame giliai dėkingi tūkstančiams žinomų ir nežinomų tautiečių, kurių aukomis tas gyvasis mūsų tautos paminklas yra pastatytas ir išlaikomas. Paskutiniiais metais prie gimnazijos išlaikymo daugiau prisidėjo ir BALF'as, už ką jam taip pat nuosirdi padėka. Paminėta ir kitų organizacijų para- rama: NCWC, Britų skaučių ir kt.

Gaila, kad šią valandą negali drauge su mumis būti tie mūsų bendradarbiai, ankstyvesnis gimnazijos direktorius ir mokytojai, kurie drauge su mumis pergyveno sunkiausias gimnazijai laikus. Jie visi išemigravę, kurių pasiryžimas ir tikėjimas buvo toks didelis. Pradžioje teko dirbti nekūrentose patalpose, būdavo nežinios dienu, ar rytoj bus ką duoti vaikams valgyti. Ir šie metai gimnazijai ne- buvo be sunkumų, bet tikime, kad tai buvo paskutiniai sunkumai, ne- palaužę ir dabartinės gimnazijos vadovybės su direktorium p. A. Giedraičiu priešakyje. Po vasaros atostogų, gimnazija pradeda mokslą su 115 mokinių ir pilnu, geru 14 mokytojų sąstata, o bendrabu- tyje gyvena ir dalis vietos pradžios mokyklų lankančių mokinių.

Senas ir galutinis mūsų tikslas yra iškelti gimnaziją iš Diepholzo patogesnėn ir labiau centrinėn vieton. Pačiau tam vargu bus kita galimybė, kaip pasistačius savas patalpas. Tai įgyvendinti nėra lengva, bet jau esame pasistūmėję į priekį. Gal neperto- liausiai toji diena, kai dėsime nuosaviems gimnazijos rūmams pamat- tus.

Pradžios mokyklų turime keturias, su 86 vaikais: Wehnene, Diepholze, Memmingene ir Münchene. Augustdorfe, Geesthachte ir Neustadte veikia vargo mokyklos su 37 vaikais. Lietuviški vaikų darželiai yra Wehnene ir Neustadte. Mūsų pastangas praplėsti var- go mokyklų tinklą trukdo tėvų menkas tautinis susipratimas, iš dalies mokytojų stoka ir geografinė dislokacija. Visose lietuviš- kose švietimo institucijose dabar turime iš viso 273 mokinius. Mokykloms išlaikyti Krašto Valdyba platina Vargo Mokyklos ženkle- lius.

Kitai kultūrinei veiklai Vokietijoje sąlygų beveik nėra. Kul- tūrinių pajėgų kaip ir neturime. Iš turimų knygų atsargų buvo su- komplektuoti ir apylinkėms išsiuntinėti 60 knygynėlių, iš viso su 2700 knygų. Sudaryta centrinė biblioteka iš buv. Kybartų gimnazi- jos bibliotekos likučių ir tremtyje išleistų knygų - iš viso 1356 knygos. Tėvo Bernatonio ir p. Venclausko pastangomis vaikams

suruoštos vasaros stovyklos, kuriose stovyklavo britų zonoje 170, o amerikiečių zonoje 90 vaikų. Prie Krašto Valdybos sudarytoji Kultūros Taryba, dėl sunkių materialinių sąlygų, veiklos negalėjo parodyti.

Leidykla

Krašto Valdybos varomų kultūrinių darbų tarpe atžymėtina jos leidykla. Ji, nors ir veikia gana autonomiškai, yra Krašto Valdybos nuosavybė ir jos priežiūroje. Siekiama, kad ji ir finansiniu būtu rentabili. Be idėto pagrindinio kapitalo, ją visdėlto paskutiniu laiku tekdavo piniginiai parenti, nes lietuviška knyga, deji nėra grobstoma ir ją nelengva tautiečiams įpiršti. Knygas leidžian stengiamasi užpildyti opinusias spragas. Todėl pradžioje leista daugiau vaikų literatūros. Jau išleista: Mark Twain "Princas ir Elgeta", A. Giedriaus "Tėvų pasakos" ir B. Vaivorytės "Viltraškių vaikui". Šiomis dienomis atsiimsime iš spaustuvės pulk. Petruičio "Kaip jie mus sušaudė". Ruošiama spaudai St. Būdavo "Loreta".

Knygų leidimo srityje neigiamai atsiliepiu koncentracijos ir bendradarbiavimo stoka. Lietuviškų leidyklų pasaulyje turime apskiai, bet nei viena iš jų nėra tikrai pajėgi ir naši. Iš mūsų pusės nuo seniau buvo daromos pastangos leidyklas jungti, tačiau konkreciai tuo tarpu pasiekta Didžiosios Britanijos ir Vokietijos lietuvių bendruomenės leidyklų sujungimo. Vedami taip pat pasitarimai su Australijos ir Amerikos leidyklomis, kad bent darba koordinuoti jei prie formalaus sujungimo ir negalima būtų tuoju prieti. Norima bendromis pastangomis ieškoti galimybių praplėsti knygų rinką.

Informacijų Biuras

Kita autonominiiais pagrindis susitvarkiusi ir beveik iš savo tiesioginio uždarbio gyvenanti mūsų įstaiga yra informacijos biuras. Viena iš jo užduočių yra periodiškai informuoti mūsų tautiečius kituose kraštuose apie lietuvių gyvenimą Vokietijoje ir bendruomenės valdybos darbus bei planus, tuo būdu palaikant dvasinį sątą su kitomis bendruomenėmis ir užsitikrinant jų bendradarbiavimą ir, jei reikalinga, paramą. To tamprus ryšio dėka galėjome sudaryti sąlygas išlaikyti mūsų švietimo institucijas ir veiklą tokioj apimtyje, kokia ji dabar yra ir kokios net ir "riebiaisiais" Vokietijos bendruomenės metais, kai tiesioginės jos pajamos buvo dešimt ir daugiau kartų didesnės kaip dabar, nesame turėję.

Užsienio lietuvių spauda ir organizacijos informuojamos mėnesiniais biuleteniais, kurie nuo š.m. liepos 1 d. leidžiami dukart į mėnesį. Daugumas laikraščių tuos biuletenius net ištiesai persispausdina. Su DBLS prieš kuri laiką susitarta, kad jie smirs kelia "Didžiosios Britanijos" skiltis mums. Tam tikslui kas savaitė jiem siunčiama medžiaga. Beveik visą lietuviškojo sektoriaus informavimo darbą atlieka mūsų igaliotinis p. Makarskas.

Mūsų vokiečių kalba leidžiamas biuletėnis informuoja Vokietijos visuomenę apie Lietuvos bylą, lietuvius tremtinius, lietuviškų organizacijų veiklą ir stengiasi tą visuomenę palinkinti nuteikti lietuviškiems reikalams. Biuletėnis siuntinėjamas laikraščiams, sv besniems vokiečių pareigūnams bei asmenims, kuriems toji medžiaga gali būti aktuali. Pasinaudoja juo ir radiofonai.

Šalia šios periodikos ruošiami ir atskiri stripšniai aktualiomis temomis ir progomis, pav. Nepriklausomybės šventės, birželio deportacijų, kurie perteikiami vokiečių laikraščiams ir radiofonams. Ruošiama speciali medžiaga ir lietuviškai spaudai.

Žinių perteikimas susijęs su jų surinkimu. Jos gaunamos įvairiais keliais: pasikeičiant mūsų biuleteniais, gauname beveik visą užsienio lietuvių spaudą ir eilę kitų tautybių bei vokiečių laikraščių. Aktualioji medžiaga kartotekuojama. Planingai apklausinėjami pernai iš Lietuvos grįžę vokiečiai. Tais apklausinėjimais surinkta nemažai davinijų apie išvežtuosius ir Lietuvoje dar gyvenančius tautiečius. Jais praplečiamas paieškojimų skyrius, taip kad gal ne vienas tremtinys po septynių ar daugiau metų gaus pirmąsias žinias apie savo artimuosius ar pažįstamus.

Renkama propagandinės ar kultūrinės vertės lietuviška medžiaga, plokštelės, mūsų ansamblių ar solistų įgrojimai ir vokiečių radiofonų įgrojimai į magnetofono juosteles. Stuttgarto radiofonas maloniai pagamino nemokamai iš savo archyvo Čiurlionio ansamblio ir solistų įdainavimų 10 magnetofono juostų. Kartą, vienai anglų firmai prašant, teko surinkti žinias ir parašyti studiją apie tremtyje išleistus lietuviškus pašto ženklus.

Priešbolševikinė veikla

Neišleidžiamas iš akių ir pagrindinis mūsų tikslas - kovoti prieš raudonąją marą. Kovoiant už tai, kad būtų sustabdytas mūsų artimųjų kraujo praliejimas, mūsų tautos genocidas, išnaudota kiekviena patogi progą. Nepriklausomybės šventės progą plačiai paskleistas vokiečių kalba atsisaukimas vokiečių visuomenėje. Vokiečių spauda ir radiofonai plačiai juo pasinaudojo ir daug laikraščių mūsų tragediją šiltai paminėjo.

Mūsų iniciatyva ir vadovybėje šiais metais plačiai paminėti birželio tragiškieji įvykiai. Spauda ir radiofonai mielai panaudojo mūsų duotąją medžiagą. Bonnoje parlamento rūmuose buvo suruošta spaudos konferencija. Katalikų ir evangelikų bažnyčiose atlaikytos iškilmingos pamaldos. V kare įminėjimą, kuris buvo filmuojamas ir radiofonų užrašomas, atsilankė daug augštų pareigūnų ir parlamento narių. Nebus perdėta, jei pasakysime, kad tai nuskambėjo Vokietijoje kaip neeilinis įvykis. Jis buvo paminėtas ir Amerikos bei Anglijos laikraščiuose. Minėjime, tarp kitų, kalbėjo ir Europos Tarybos narys prof. Brill.

Glaudesnio bendradarbiavimo su Lietuvių Martirologijos Skyriumi išdavoje platinamas Vokietijoje atspausdintas propagandinis ženklelis "Stop Genocide" su dailininko Jonyno piešiniu. Amerikoje ir Kanadoje jis platinamas Martirologijos Skyriaus tarpinai, kituose kraštuose - Krašto Vadybos, kuriai tenka dalis pajamų už išplatintus ženklelius. Sios aukos galės būti naudojamos tik tiesioginiam tikslui - kovai prieš Lietuvoje vykdomą genocidą.

Su Martirologijos Skyriumi tariamasi dėl genocido parodos atkėlimo Vokietijoje. Vokiečiai rodo didelio susidomėjimo tą parodą ir galima tikėtis jų efektyvios paramos projektui įgyvendinti. Toliau tyrinėjamos galimybės ir rengiamos sąlygos pravešti Vokietijoje ir kituose kraštuose parašų rinkimo akciją su protestu prieš žmonių naikinimą už geležinės uždangos. Tam sumanymui buvo pritarusi vokiečių parlamento komisija bendriesiems Vokietijos reikalams. Dėl

partinių komitacijų nuo pravedimo jai atsisakius, tai akcijai v: daugiau šalininkų randama vokiečių visuomenės sluoksniuose.

Santykiai su vokiečiais ir UNO

Kiekvienoje mūsų veiklos srityje mums tenka susidurti ar su vokiečių vyriausybės įstaigomis ar jų organizacijomis ir institucijomis. Visuose kraštuose, kur yra didesnis lietuvių skaičius, prie tų kraštų vyriausybių turime savo atstovus, kurie drauge su kitų tautybių atstovais sudaro vadinamąsias patariamąsias tarybas. Glaudūs ryšiai palaikomi su Bona ir dėl santykių nuoširdumo neglime nusiskųsti. Lietuviams ir bendrai pabaltiečiams iš vokiečių pūsės rodomas didelis palankumas. Ypatingai vokiečiams imponuoja geras lietuvių susiorganizavimas, ką jie dažnai ir kitiems nurod pavyzdžiu. Plačiai žinoma, kiek daug lietuvių padėjo vokiečiams iš Rytprūsių, kai jie badmetyje, 1946/47 m., atbėgo į Lietuvą ir buvo lietuvių priglauti, o 1951 m. išgabenti į Vokietiją. Tuo būdu likimas norėjo, kad Tėvynė padėtų mums, tremtiniams.

Nuoširdūs ir glaudūs ryšiai palaikomi su UNO Augštojo Komiteto tremtinių reikalams atstovu Vokietijoje. Ypatingai jo pavaduotojas yra didelis lietuvių draugas, ir tai dar iš seniau. Jo parūžtikrinta visuose mūsų reikaluose. Palaikomi ryšiai ir su įvairiomis šalpos organizacijomis.

Santykiai su kitomis tautybėmis.

Daugiausia mums tenka bendrauti su to paties likimo draugais - latviais ir estais. Šių trijų tautų Centro Komitetų atstovai suvažiudavo pasitarimams, o pernai mūsų iniciatyva tam bendradarbiavimui duota ir konkreti forma, sudarant, mūsų pasiūlytu projektu, Baltų Tautinių Komitetų Centro Tarybą.

Santykiuose su kitomis tautybėmis mums pastarųjų metų laiko tarpyje pavyko planingai stiprinti savo svorį, taip kad jis dabar daugeliu atvejų turi lemiamos reikšmės. Mūsų teisingas numatymas ir konsekventiška laikysena organizuojant bendrą Vokietijoje esančių tremtinių atstovybę, buvo vienas iš lemiamų faktorių. Mes buvome tas branduolys, apie kurį, susidarius Vokietijoje kelioms organizacijoms, pretenduojančioms į bendrą tremtinių atstovavimą susibūrė kitos tautybės į vieną organizaciją. Tuo būdu buvo siekiama išvengti iš nenormalios padėties, sudarant vadinamąją Užsieniečių Tremtinių Centro Sąjungą, kurios prezidiume Krašto Valdybos pirmininkas atstovauja pabaltiečius ir yra jos išdininkas.

Santykiai su kitomis mūsų bendruomenėmis ir organizacijomis

Pats gyvenimas vertė mus sueiti į glaudesnius ryšius su kitų kraštų lietuvių bendruomenėmis, ar tai rūpinantis paramos mūsų švietimo institucijoms, ar bendros akcijos prieš genocidą reikalu. Štai Australijos bendruomenė praveda pas save šalpos vaju Vokietijoje likusiems lietuviams paremti. Ji kreipiasi į mus patarimo ir tarpininkavimo. Švedijos lietuvių patys ar per švedų organizacijas taip pat jau seniai tuo reikalu palaiko su mumis artus ryšius.

Šitie faktai jau seniai mums pabrėžė mintį apjungti bent Europoje esančių bendruomenių veiklą. Kadangi visų problemų neįmanoma išsiaiškinti raštu, jau praėjusiais metais ėmėmės iniciatyvos sukviesti Europos bendruomenių pirmininkų pasitarimą - suvažiavimą

Toks suvažiavimas dabar kviečiamas š. m. rugsėjo 13-14 d. d. Londone. Ši vieta, daugumos bendruomenių pareiškimu, yra patogesnė ir lengviau pasiekiana, kaip, pav., Hannoveris.

Visais svarbesniais ir ypatingai politinę sritį liečiančiais klausimais buvo palaikomas ryšys su VLIKU, nors reikia pripažinti, kad mums dažnai kilo mintis, jog jis ribojasi tik formalia puse. Gi abiem institucijoms esant viename krašte, pirmos svarbos dalykas yra suderinti abipusę praktinę veiklą. Čia visos mūsų pastangos lig šiol neatnešė tokių rezultatų, kokių mes būtume norėję. Jei paralelizmą dažnai ir nebūdavo, nes ir paralelių veiksmų nebuvo, tai paramos dažnai pasigesdavome. Tačiau paskutiniu metu yra pagrindo tikėtis, kad ir praktiškosios mūsų veiklos pusės viena kitą papildys ir bus suderintos mūsų bendro tikslo labui.

Per ilgą laiką nusistovėję ir išipilietinę bendruomenės santykiai su BALF'u, paskutinio metu BALF'o potvarkiais tapo sukręsti ir dabar yra fermentacijos stadijoje.

Su kitomis mūsų organizacijomis ar institucijomis, kaip su Lietuvos Raudonoju Kryžium, Sielovada, Maž. Lietuvos Taryba ir kitomis, santykiai visą laiką buvo nuoširdūs ir pagrįsti abipusės pagalbos principu.

LIETUVIŲ ORGANIZACINĖ VEIKLA

IŠRINKTA PLB VOKIETIJOS KRAŠTO TARYBA

Vyriausios Rinkiminės Komisijos daviniams, 12 rinkiminių apygardų paduotais balsais išrinkti šie Krašto Tarybos nariai:

1. Pranas ZUNDĖ, Dipl.Inž., Hannover	1.780 balsų
2. Erdmonas SIMONAITIS, Detmold	1.619 "
3. Antanas GIEDRAITIS, gimn.dir., Diepholz	1.457 "
4. Kun. Adolfas KELERIS, Wehnen	1.363 "
5. Tėvas Alfonsas BERNATONIS, Dieburg	1.356 "
6. Jonas GLEMŽA, Hannover	1.120 "
7. Endrius ŽILIJUS, Neustadt/Holst.	825 "
8. Prof. Antanas RUKŠA, Augshurg	824 "
9. Dr. Jonas GRINIUS, München	792 "
10. Jonas JURKAITIS, Diepholz	788 "
11. Justinas LUKOSIUS, Augustdorf	780 "
12. Aleksas SURVILA, Hanau	772 "

Pirmaisiais kandidatais, pagal paduotų balsų skaičių, eina:

1. Aleksandras Petkevičius, Diepholz	752 balsai
2. Vilius Endrikaitis, Lübeck	700 "
3. Vladas Narbutas, Wehnen	668 "
4. Jonas Juodvalkis, München	664 "
5. Adolfas Venclauskas, Hannover	551 "
6. Martynas Labutis, Lübeck-Schwartau	520 "

Naujai išrinktoji Krašto Taryba susirenka rugsėjo 3 d. posėdži Hannoverje. Krašto Taryba priims metinę Krašto Valdybos apyskaitą ir naujas metines samatas. Ji taip pat išrinks vieniems metams naują Krašto Valdybą. Krašto Tarybos posėdžio dienotvarkėje yra taip pat numatyta svarstyti PLB ir Balfo santykius bei bendradarbiavimą Vokietijoje.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

Jau 90 gimnazijos mokinių turi savo globėjus, pavienius geradarius ir būrelius, kurie pasižadėjo susidėję išlaikyti savo gimnazijos mokinių, skirdami jam 20 dolerių mėnesiui auką.

Dvi gimnazijos krepšinio komandos gavo iš Švedijos, ten esančių lietuvių pastangomis, 10 komplektų gražios aprangos, su kuria nebus gėda bet kuriose rungtynėse pasirodyti. Mokiniai patys išsirengė ir patobulino krepšinio aikštėlę, pasistatydami stiprius krepšinio varžtus.

Gimnazijos mokiniai jau ruošiasi rugsėjo 8 dienai, mūsų Tautos šventei, kurios proga bus surengta ir sporto šventė. Mokiniai išsirengė lengvosios atletikos aikšteles ir pasistatė gimnastikos pabūklus.

Liuksemburge dalyvaujančių Diepholzo "Aušros" tunto skautininkų sumanymu, Liuksemburge norėta suruošti lietuvių tautodailės parodėlę. Iš gimnazijos surinkti tautinio meno eksponatai, pasiųsti į Liuksemburgą, deja, iki šiol nenuėjo ir yra susirūpinimo, kad jie gali būti žuvę.

Prie džiaugsmingų žinių yra ir gimnazijos vadovybei bei Krašto Valdybai rūpesčių keliančių reikalų. Vokiečių darbo birža nutraukė keturiems neetatiniams mokytojams pašalpų mokėjimą, aiškindama, kad jie yra dirbantieji. Tokiu būdu šie mokytojai nustoja bet kurio pragyvenimo šaltinio ir jais turi gimnazija pasirūpinti.

Gimnazijos mokinių tarpe yra susidaręs gražus tautinių šokėjų būrelis, bet, deja, dauguma mergaičių neturi tautinių rūbų, taip kad visas mūsų tautinių šokių grožis neišryškinamas ir margai apvilktai šokėjų grupei visai neįmanoma pasirodyti viešai. Gimnazijos vadovybė yra susirūpinusi išigyti gimnazijai nors keletą tautinių rūbų komplektų, kuriuos galėtų skolinti savo mokiniams ir mokinėms viešų pasirodymų metu. Be dosnios mūsų tautiečių paramos šitas projektas irgi neįvykdomas.

MAŽOSIOS LIETUVOS TARYBOS VEIKLA

Tarybos pirmininkas, p. Erd. Simonaitis, paskutinėmis rugpjūčio mėn. savaitėmis aplankė visą eilę Mažosios Lietuvos skyrių Žem. Saksonijoje, norėdamas pagyvinti jų veiklą. Skyriuose jis rado didelį savo sumanymams pritarimą ir tų skyrių veikla ateityje pagyvės. Charakteringa, kad steigiasi nauji skyriai arba prie senųjų skyrių prisideda nauji žmonės, kurie iki šiol laikėsi nuošaliai. To reiškinio priežastis yra vokiečių spaudoje ir šiaip viešumoje keliamos diskusijos dėl rytinių Vokietijos sričių. Jase diskutuojamos grįžimo į savo gintuosius kraštus galimybės. Daugelis iki šiol iš baimės ar neryžtumo nuošaliai stovėjusių lietuvių pradeda įsitikinti, kad reikia

skaitytis su tuo, kad Klaipėdos kraštas, o gal ir Rytprūsių dalis, bus Lietuvos valdoma ir todėl jau laiku reikia sudaryti ryšius su lietuvių organizacija.

Hannoveryje ir apylinkėje yra nemaža Klaipėdos krašto lietuvių, buvusių valdininkų, kurie ir čia gavo tarnybas. Besilankant p. Simonaičiui, jų tarpe kilo mintis įsteigti Hannoveryje Lietuvių Klubą, savo laiku Tilžėje veikusio Lietuvių Klubu pavyzdžiu. Praktiškas šio projekto įvykdymas bus svarstomas.

KOVA PRIEŠ GENOCIDA

Vokietijos Krašto Valdyba ženklelių "Stop Genocide" jau pasiuntė į JAV, kur, kartu su Kanada, tikimasi jo išplatinti virš 1 milijono egzempliorių. Taip pat jis išsiuntinėtas visoms kitoms laisvojo pasaulio lietuvių bendruomenėms. Iš Šveicarijos ir Prancūzijos bendruomenių jau gauti atsakymai, kuriuose tų bendruomenių vadovybės ketina ryžtingai pravesti šią lietuviams svarbią akciją.

Vokietijoje, atsižvelgiant ne tik į kilnų, bet kiekvienam lietuviui prasmingą šios akcijos tikslą, neketinama nustatyti ženklelio kainos ar jį pardavinėti. Vokietijoje bus siūloma kiekvienam lietuviui, pirmą kartą rugsėjo 8 d. Tautos šventės proga, paaukoti kovai prieš genocidą vienos dienos pajamas, kokios jos bebūtų. Ir iš vargingiausių pašalpų gyvenantieji prašomi skirti vienos dienos pajamas, nors jos būtų ir visai nedidelės. Ženkleliai bus dalinami visiems po lygiai. Jų gaus tiek pat tas, kuris iš didesnių pajamų gali paaukoti keliolika ar keliasdešimt markių, ir tas, kuris tegalės paaukoti pfenigius. Neabejojama, kad Vokietijoje visi prie šios aukos prisidės, nors čia daugumoje beliko gyventi vargšai ligonys, seneliai ir daugiavaikės šeimos.

VKV PRAŠO KREDITŲ

Vokietijos Krašto Valdyba jau seniai daro pastangas perkelti lietuvių Vasario 16 gimnaziją į geografiniai geresnės situacijos vietovę, labiau į Vokietijos pietvakarius, kad gimnazija galėtų pasinaudoti ir tų zonų lietuvių vaikais. Be to, klimatinės Diepholze sąlygos tiek vaikams, tiek jų auklėtojams, yra nepalankios. Pačios dabartinės patalpos reikalauja didelių remontų, kuriuos reikėtų atlikti savo lėšomis ir vis dėlto nebūtų patikinimo, kad patalpos ateityje nebuc paimitos kariškiems tikslams.

Per pusantrų metų Krašto Valdyba ieškojo Nordrhein-Westfalijoje Hessene ir Rheinland-Pfalze tinkamų gimnazijai su bendrabučiu patalpų. Teko išitikinti, kad subombarduotoje ir gyventojais pertekusioje Vokietijoje beveik neįmanoma iš viso tokių gimnazijai tinkamų pastatų rasti, nekalbant apie išikūrimą juose.

Krašto Valdyba dabar kreipiasi į Vokietijos Pabėgėlių Banką, prašydama parenti lietuvių sumanymą pasistatyti savo namus gimnazijai su patalpomis internatui. Apytikriai Krašto Valdybos apskaičiavimu, statyba gali atsieiti apie 500.000 DM. Banko vadovybė prašoma pasisakyti principe dėl kreditų skyrimo tokiam tikslui, kad Valdyba savo planavimuose galėtų dėti pagrindu banko skiriamus kreditus ir žinoti, kokioms sumoms teks ieškoti kitų šaltinių.

VARELIO SENELIŲ PRIEGLAUDOJE

Varelio senelių prieglaudoje, kurioje gyvena arti tūkstančio senelių trentinių, jų tarpe apie 80-lietuvų, po ilgesnės pertraukos buvo sukviestas rugpiūčio 7 d. tautinių ir bažnytinių komitetų pasitarimas, dalyvaujant prieglaudos vadovybei.

Posėdžio metu buvo keliami ir svarstomi tokie prieglaudai charakteringi, grynai jos uždara ir smulkų gyvenimą liečiantieji reikalai. Daug laiko buvo pašvęsta ivairių ginčų ir nesusipratimų aiškinimui. Tam medžiagos pirmoje eilėje davė rusų grupė, kurioje buvo sukelta nerimo net iš šalies.

Prieš kurį laiką, privačiai pakviesti, į Varelio prieglaudą atvyko du rusų atstovai, kurių vienas buvo rusų laikraščio "Nabat" redaktorius. Kadangi jie nebuvo kviešti rusų komiteto, tai prieglaudos vadovybė neleido jiems prieglaudoje apsistoti ir daryti suširinkimą. Jie liko miestelyje ir laikė savo paskaitas privačiai, išvykę paskelbė pačią prieglaudą ir rusų komitetą šmeižiančius straipsnius.

Prieglaudos vadovybė pranešė apie savo darbus. Nuo prieglaudos perėmimo į vokiečių rankas, per dvejus metus, jai išlaikyti išleista 2,1 milijono DM, būtent: 838.000 DM maistui, 126.000 DM kurui, 173.834 DM ligoninėms ir apie 50.000 DM vaistams.

LIETUVA IR LIETUVIAI SPAUDOJE

TAIP ATRODO ŠIANDIEN KLAIPĖDOJE

"Klaipėdiečiai, tėvynė jūsų laukia. Grįžkite į gimtąjį kraštą. Šiais lietuviškais sakiniiais pradeda augščiau paduota antrašte rugpiūčio 16 d. "Frankfurter Allgemeine" straipsnį apie Klaipėdą.

Laikraštis rašo, kad šitas šūkis įrašytas brošiūroje lietuvių kalba, kuri Vokietijoje paplito 1948-49 m. ir kuria buvo vis dėlto suviliota nemaža lietuviškai kalbančių trentinių, ypač vidurinėje Vokietijoje.

Daugumas sugrįžusiųjų buvo ūkininkai ar šiaip kaimo žmonės. Nė buvo ir kalbos, kad jie gautų savo žemę ar seniau turėtas ūkines. Jeigu namai nebuvo sugriauti, tai juose jau seniai sėdėjo atvykėliai iš rytų. Kas primindavo pažadus ar bandė remtis teise, tam buvo tuojau paaiškinta, kad tokiems žmonėms tinkamiausia šalis būtų Sibiras. Tik keliems sugrįžėliams pavyko vėl pasiekti vakarus.

Rusiška atmosfera.

Sovietų aiškinimu, Klaipėda "gražinta" Lietuvai. Ji iš tikrųjų sudaro Lietuvos sovietinės respublikos dalį. Bet Klaipėda šiandien daugiau rusiška, kaip Šiauliai ar Kaunas, nors tie du miestai ilgai išbuvo rusų imperijoje. Mieste rusų daugiau, kaip lietuvių. Svarbesnės tarnybos jų rankose, o istaigose ir ūkinėse viešpatuoja rusų kalba. Šiandien ten gyvenančius žmones galima būtų sukeisti su bet kurio Sovietų Sąjungos miesto gyventojais ir europietis jokio skirtumo nepajustų.

Vokiečiai.

Vokiečių Klaipėdoje beliko gal du šimtai. Daugelis jų pasisakė lietuviais ir visur vartoja lietuvių kalbą. Vokiečių kalba neuždrausta, bet jos gatvėse visai nebesigirdi. Jie yra blogiau apsivilkę, nes jiems nekaip einasi, jei nėra kokio specialistai, mechanikai ar šaltkalviai, turi gerai apmokamą darbą laivų statyboje. Firmausiais metais nemaža vokiečių dirbo gatvių šlavikais, o dabar dalis dirba žvejų artelėse.

Darbininkų miestas.

Pramonės įmonės, išsinėčiusios miesto pakraščiuose, išliko daugumoje nesugriautos. Dabar veikia celiuliozės fabrikas su tūkstančiu darbininkų, dirbančių kartais trimis pamainomis, laivų statyba, mineralinių trašų fabrikas, lentpiuvės, malūnai ir kt. Tokiu būdu Klaipėda tapo daugiausia darbininkų miestu.

Kainos, palyginus su uždarbiais, yra augštos, ir kiekvienas stengiasi prie jų kaip nors papildomai pelnyti, kartais versdamasis senų daiktų prekyba turguje. Jame visko galima gauti ir neretai klaipėdiečiai ten gali pasimatyti su seniau jiems priklausiusiais daiktais. Savaitinis Klaipėdos turgus, seniau išžymybė, dabar tuščias. Užtat senamiestyje yra vieta turgui, kur privažiuoja apie šimtą vežimų su maisto produktais. Bet jis yra pilkas, monotoniškas ir panašus į senuosius rusiškų miestų turgus.

Žvejų uostas.

Seniau uostas buvo miesto centras. Nors pramonė augo, uostas vis dar dominavo miestą. Dabar kitaip. Pirmaisiais po 1945 m. metais darėjo dideli vidurio Vokietijos "reparacinių" gėrybių pakrovimai. Dabar uostas aptuštėjo. Spardytos krantinės pataisytos, paskendę laivai iškelti, šiaurinio molo išsprogdintas švyturys atstatytas ir patys molai pataisyti. Bet visas uosto rajonas aptvertas augšta madi ne tvora ir mūrais. Uosto rajonas per karą labiausiai nukentėjo. Nuo Dangės žioties kilometrais tęsiasi laisvas vaizdas į nugriautus didžiuosius sandėlius, uosto gatves ir visai sunaikintą priemiestį Viteį, iki pat Melnragėje prasidedančio miško.

Buvo kalbama, kad Klaipėda taps dideliu karo uostu, bet iš to nieko neišėjo. Užtat viskas daroma, kad iš jūros kiek galima daugiau ištraukus žuvų, o uostą padarius dideliu žvejų uostu. Ir čia veikia planas, kurio 1950 m. norma buvo 15.000 tonų žuvies ir 5 milijonai žuvų konservų dėžučių.

Du trečdaliai miesto sugriauti, ypač centre, apie rotušę ir biržą. Vieton Biržos tilto pastatytas tvirtas medinis tiltas. Griuvėsiai į šiaurę esančios miesto dalies pašalinti ir padaryta kažkas panašaus į parką su eikšte, propagandos centras, kur renkasi minios gegužės 1 d., spalio revoliucijos ir kitomis progomis.

Biržos tilto kryptimi einančia svarbiausiąja gatve judėjimas didelis. Iki 1949 m. ta gatve ir Biržos tiltu rytais varydavo karvių kaimenes į ganyklą, o vakarais jos grįždavo. Dabar jų nebesimato, nes karvių laikymas suvaržytas, o jas varinėti leidžiam tik šalutinėmis gatvėmis.

Visus slegia nežinia. Nežinia, ką rytdieną duos. Šimtai vokiečių iš Klaipėdos ir krašto išvežti į Sibirą, Uralą ir kitas Sovietų Sąjungos dalis.

SUGRIŽUSIEJI PASAJOJE

PARTIZANŲ PRIGLAUSTAS

(Žemiau paduodaname pasakojime išleisti, dėl suprantamų priežasčių, tikslesni vietovių pavadinimai ir pavardės).

Kaip vokiečių kariuomenės narys G. pateko 1945 metais į nelaisvę ir buvo laikomas beleisvių stovykloje prie Leningrado. Iš šitos stovyklos jis 1946 metų liepos mėnesį pabėgo. Keliavo slapstydamasis per Estiją ir Latviją. 1946 m. rugpiūčio mėn. jis pasiekė Žagarės apylinkes, kur elgetavo ir ieškojo darbo.

Kaip pasidarė lietuvių partizanų grupės nariu.

Čia jis susipažino su vienu ūkininku, su kurio žmona galėjo susikalbėti vokiškai. Šita šeima jį slėpė ir pagaliau nutarė, kad jam geriau bus prisijungus prie partizanų, su kuriais jie turėjo ryšių, ir partizanai pas juos dažnai lankėsi. Po kurio laiko jam buvo pareikšta, kad, "jeigu jis nori gauti darbo", tai turi parašyti p a š y m ą su "Lebenslauf'u", t. y. taigi, biografija. Jis "Lebenslauf'a" parašęs ir idavęs ūkininkui. "Darbas" čia buvo tik priedanga ir dabar jam buvo pasakyta, kad greit jis pateks į tokią vietą, kurioje jis galės laukti geresnių laikų... Jis tapo priimtas. Po dviejų savaitių vieną vakarą pasibeldė... - "Da waren sie", - kaip sugrižusis vokiškai pasakoja. Iėję iš vyrų, dalis senomis lietuviškomis uniformomis, dalis rusiškomis, su "Maschinengewehre und Pistolen". Vienas kalbėjęs šiek tiek vokiškai ir jam pareiškęs, kad sienos yra labai saugojamos ir kad jam nėra jokios vilties pasiekti Vokietiją. Taip jis tą vakarą su šiais vyrais ir išėjęs...

Pas lietuvių partizanus.

Pasiekę netolimą sodybą pamiškėje, jie pernakvoję. Anksti ryte pradėjus švisti, išėjo į mišką. Ten labai miškinga apylinkė. Paėję apie 2 km, pasiekė stovyklą, "bataliono štabą". Ten buvę apie 50 vyrų. Gyveno jie palapinėse. Jis ten 3 dienas nieko nedaręs, nes (skaitėsi kandidatas. Po 3 dienų iš kažkur grįžo būrio vadas, kurį vadinę Hartmanu. Tai buvęs lietuvių kariuomenės "Oberleutnant", apie 38-39 metų amžiaus, augštas blondinas, kalbėjęs tobulai lietuviškai ir neblogai vokiškai. Sis jį išklausinęs kur jis tarnavo, kokiose kariuomenės dalyse, kokius ginklus mokė vartoti ir t. t.

Tuo jo priėmimas dar nesibaigė. Jis buvo kurį laiką stebimas ir sekamas, ar nėra išdavikas. Tik dar po 3 dienų gavo įsakymą "atlikti uždavinį". Šis uždavinys vadinosi "ekspedicija pas ūkininką". Vienas komunistuojantis ūkininkas buvo gavęs iš partizanų įsakymą atiduoti 5000 rublių, be to, dar miltų, lašinių ir kt. Jis turėjo šitą duoklę paimti. Jei ūkininkas išpėtas neatiduodavo, tai jį ir jo šeimą nušaudavo, nes jis "lietuvių, kurie yra miške, neparemia". tas pirmasis jo žygis pasibaigęs taikingai.

Apie tolimesnius žygius G. pasakoja nenoriai ir atrodo lyg mėgintų teisintis. Sako, "mes komunistus išpėdavome, bet jeigu jie neklauso ar priešinasi, tai nieko kito nebelieka...". Matyt, ne vienam komunistui tokiu būdu sprandą nusuko. Paminėjo, kad 1947 m. liepos mėn. ant kelio tarp Gruzdžių ir Joniškio jie sulaukė vieną važiuojantį pienininką, partietį, pasižymėjusį savo propaganda komunistą. Jie žinoję, kad pienininkas važiuos. Kadangi sulaukytasis

ir jo bendrakeleivis mėgino gintis, tai juos vietoje nušovė. Jis buvęs šito įvyko dalyvis ar bent betarpinis liudininkas. Tai įvyko dienos metu. Atėmę visus pinigus ir atskaitomybės knygas, kurias valdininkai vežėsi. Dėl šitokių įvykių kaime esą aktyvesnieji partiečiai negali laikytis. Tikrų komunistų kaime beveik nėra.

Grupės sudėtis.

Visa partizanų veikla buvusi griežtai kariškai organizuota. Jų būrys gaudavęs įsakymus iš aukštesnės vadovybės, kurios štabas buvęs pačiame Šiaulių mieste. Laipsniai buvę žymimi žalia juostele ant rankovės. Jis matęs 1, 2 ir 3 juosteles; - 3 tai pats aukščiausias laipsnis būrio sudėtyje. Tie laipsniai buvo kartu ir pasižymėjimo ženklas. Kas išbuvo miške 4 metus, būtinai gauna vieną juostelę. Kai kurie dėvėjo lietuviškas kepurės su Vytim raudoname fone, sagos irgi su Vytim. Kiti pasitenkindavo tik lietuviškomis spalvomis ant rankovės ar su Vyties kryžium ant kepurės. Tarpusavyje vartodavo tik vardus ar slapyvardes.

Kartu su partizanais šitoje grupėje buvo dar 3 merginos, gimnazistės iš Rygos, latvės, bet kalbėjusios lietuviškai. Jos buvo ginkluotos tik revolveriais. Jos vokiečių laikais neva turėjusios kažkokią tarnybą ir buvo NKVD ieškomos, todėl pabėgusios į mišką. Grupei priklausęs taip pat vienas medicinos daktaras, kuris prieš pabėgimą į mišką gyvenęs netolimoje apylinkėje. Jis turėjęs medikamentų, švirkštų, "Salbe" ir t.t., bet visko nedideliais kiekiais. Tvarstomąją medžiagą gaudavo iš miesto. Be to, buvęs vienas vyresnio amžiaus lietuvis mokytojas, kuris klausydavęs partizanų turimą radio, ypač anglų stotį BBC London. Gautas žinias jis vertė į lietuvių kalbą, kurias gimnazistės perrašydavo rašomąja mašinėle. Mašinelių būrys turėjęs dvi. Tokių žinių biuletenius partizanai paskleisdavo tarp ūkininkų.

Partizanai gaudavo ir tikrą spaustuvėje spausdintą laikraštį "Miškinio Žodis". Kur jis buvo spausdinamas, pasakotojui nežinoma. Kiti partizanai buvę labai įvairaus kilimo: gimnazistai, studentai, pabėgę naujokai, pabėgę paskirtieji išvežimui, buvę vokiečių kariuomenės nariai - visi lietuviai. Vokiečių, pabėgusių iš karo nelaisvės, buvę, be pasakotojo, dar trys, taip pat vienas latvis, pabėgęs iš nelaisvės. Priešingai kitiems liudininkams, kurie mini labai jauną partizanų amžių, pasakotojas tvirtina, kad jų esama visokių, - tarp 20 ir 50 metų, ir net apie 55 metų amžiaus. Jaunesnių, kaip 20 metų, nebuvo.

Iš sugrižusių vokiečių, Ernos ir Erikos, užrašų:

D a i n a.

Rožės sužydėjo, o žvaigždės sumirgėjo,
Rožėmis pražydo girių ažuolai.
Jaunas partizanas taip mergaitėi tarė:
Sudie, aš išeinu, negrišiu ilgai.

Jis pasiėmė kieta plieno kardą,
Sunkų automata ant jaunų pečių
Ir jaunai mergaitėi lūpas nubučiaavo:
"Sudie, aš išeinu prie savo pulkų".

Rodos, tyliai ėjo, niekas negirdėjo,
Ir mėnulis švietė, rodos, neaiškiai.
Vos tiktai prašvitus, pasigirdo šūvis,
Priešas pastebėjo, kur ėjo jisai.

Mergaitė suprato tą pavojaus žygi,
Rankomis uždengė mėlynas akis,
Šilko nosinaite ašarom suvilgė,
Tarė: Partizane, tau žiauri mirtis.
Jis dar toli buvo nuo savojo būrio,
O priešo sutiko jį keli šimtai.
Ir jisai kovojo su priešų daugybe,
Pakol jį dar laikė dangaus angelai.
Ir jisai kovojo su priešų daugybe,
O tokiai daugybei trūko šovinių.
Paskutiniu sūviu sau krūtinę verė,
Tarė: Pasiduoti gyvas negaliu.
Priešas pastebėjo, kad jisai negyvas,
Puolė kaip išalkę, alkani vilkai.
Laikrodėlių sega ir batus nuauna,
O skribai vis klausia, ar nepažįnd?
Kišenės išverčia, dokumentų ieško,
Kad galėtų turta, ūki konfiskuot.
Mergaitė iš rūtų jam vainiką pina,
Per naktis nemiega, graudžiai verkdam.
Nori sužinoti, kur leidos lietuvi,
Kad galėtų kapą puošti paslapčia.
1950.VIII.8 d.

IVAIRIOS ŽINIOS

PIRKIME LIETUVISKAS KNYGAS

Vokietijos Krašto Valdybos leidykla turi išleidusi kelias vertingas knygas, kurias savo tautiečiams Vokietijoje, atsižvelgdama į jų skurdžią padėtį, parduvinėja labai žemomis kainomis.

Ir vaikams ir suaugusiems labai įdomi Balės Valvorytės knyga

"Viltrakių vaikai" - parduodama po 3 DM.

"australijos Lietuvio" išleistoji mūsų gėlaus feljtonisto, Pulgio Andriušio

"Sudiev kvietkeli" - parduodama po 2,50 DM.

Galima užsisakyti greitu laiku iš spaudos išeinanti leidinį, pulk. Jono Petruičio

"Kaip jie mus sušaudė" - kuri apsieis apie 5 DM.

Visas apylinkių valdybas, seniūnus ir šiaip lietuvius prašome paskelbti bendruomenės narių tarpe apie šias knygas, jiems tas knygas pasiūlyti ir paraginti įsigyti.

Kiek didesnę skaičių knygų išplatintiems duodama nuolaida.

~~XXXXXXXXXX~~

Pasinaudojant spaudoje šių "INFORMACIJŲ" medžiaga, prašome nurodyti šaltinį.
